

Aan de woordvoerders van de vaste commissie voor
Justitie en Veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894

1000 CW Amsterdam

Telefoon (020) 346 72 00

Helpdesk (020) 346 72 50

Fax (020) 617 81 55

www.vluchtelingenwerk.nl

info@vluchtelingenwerk.nl

datum 1 november 2018

betreft Explosieve toename wachttijden asielprocedure

ons kenmerk O.2.2.18-216.JK

Geachte woordvoerders,

Met de brief van 5 september j.l. heeft VluchtelingenWerk u in de aanloop naar het AO Vreemdelingen- en asielbeleid op 12 september bericht dat de wachttijd bij de IND voordat mensen kunnen starten met de asielprocedure opgelopen was tot 20 weken. Inmiddels is de wachttijd razendsnel opgelopen tot gemiddeld 43 weken. Dat is meer dan een verdubbeling van de wachttijd in een periode van nog geen twee maanden. Reden om uw kamer hierover in aanloop naar het VAO Vreemdelingen -en asielbeleid dat naar verwachting volgende week plaatsvindt, wederom te informeren.

De wachtrij is inmiddels zo lang geworden dat de wachtende asielzoekers noodgedwongen door het COA in asielzoekerscentra worden gehuisvest. Daardoor zijn de asielzoekerscentra nu zo goed als vol. VluchtelingenWerk waarschuwt dat het Nederlandse asielsysteem op dit moment niet in staat is een onverwachte schommeling in het aantal asielaanvragen op te vangen. Wij vrezen, ook met de huidige relatief lage aantallen, voor een scenario waarin opnieuw in grote haast nieuwe bedden moeten worden gevonden. Deze keer niet door een onverwachte stijging in het aantal asielaanvragen, maar door de explosief gestegen wachttijden voorafgaand aan de asielprocedure. Wachttijden die leiden tot veel onzekerheid, frustratie en onrust in de opvang. Dat zien wij als organisatie op een dagelijkse basis in de praktijk gebeuren.

Een effect hiervan is ook dat, doordat vluchtelingen pas na hun asielprocedure gezinshereniging kunnen aanvragen, gezinnen onnodig lang van elkaar gescheiden blijven en sommige gezinsleden langer dan nodig in een onveilige situatie verkeren. In de fase waarin de wachtende asielzoekers zich bevinden is de medische zorg gericht op kort verblijf van een aantal dagen, en daarom beperkt. Deze zorg is niet berekend op de huidige wachttijd van 43 weken. Daarbij is het ook voor asielzoekers die uiteindelijk niet mogen blijven belangrijk dat zij snel duidelijkheid hebben en zich kunnen richten op een toekomst buiten Nederland.

De suggestie zoals die wordt gewekt in recente berichtgeving over de heropening van asielzoekerscentra als zou stagnerende doorstroming van statushouders naar een sociale huurwoning de hoofdoorzaak zijn van het gebrek aan opvangcapaciteit herkennen wij niet.

Ook de suggestie dat de uitbreiding van de opvang het gevolg is van een substantiële toename in de instroom strookt niet met het beeld dat wij hebben. Het aantal asielaanvragen is slechts beperkt toegenomen.

Wij missen op dit moment de urgentie bij de staatssecretaris om snel de controle terug te krijgen. Onduidelijk is ook wat er gedaan wordt om herhaling in de toekomst te voorkomen. De reeds ingezette werving van 70fte nieuwe medewerkers waar de staatssecretaris in het AO van 12 september over sprak is ons inziens onvoldoende om soelaas te bieden, zeker voor de huidige urgente problemen. We vragen daarbij nadrukkelijk aandacht voor de groep wachtenden van wie de toegang tot zorg en kwalitatief goede opvang in het geding komt als opnieuw naar noodmaatregelen moet worden gegrepen om hen van bedden te voorzien.

Daarbovenop roepen we het kabinet op aangekondigde maatregelen die de IND nog zwaarder zullen belasten in ieder geval niet verder te brengen totdat de problemen bij de IND zijn opgelost. Te denken valt dan aan allereerst het wetsvoorstel om na 3 jaar alle asielvergunningen opnieuw te beoordelen. Nog even los van de negatieve gevolgen voor vluchtelingen, zijn de gevolgen voor de processen van de IND van dit voorstel groot. Immers, elke verblijfsvergunning zal na drie jaar opnieuw door een medewerker van de IND moeten worden bekeken. En dan na nog weer twee jaar (totaal 5 jaar) opnieuw. Daarbovenop maken we ons zorgen over de gevolgen voor de IND van de plannen voor de beperkingen van de rechtsbijstand in de asielprocedure. Wij verwachten dat dit tot meer beroepszaken zal leiden omdat de kwaliteit van de beslissingen achteruit zal gaan. Beroepszaken die de IND meer tijd zullen kosten. Ook een aantal extra taken waarvan wij verwachten dat die bij het beperken van de rechtsbijstand van de advocatuur naar de IND zouden worden verlegd brengt een grotere last voor de IND met zich mee. Gelet op het feit dat de IND op dit moment al niet is toegerust op haar taken en het gebrek aan perspectief op verbetering, achten wij het op dit moment bestuurlijk onverantwoord om deze plannen verder te ontwikkelen. Alle energie zou wat ons betreft op dit moment gericht moeten zijn op het wegwerken van de achterstanden.

- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op alles op alles te zetten om de explosief gestegen wachttijden voorafgaand aan de asielprocedure met grote urgentie aan te pakken.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om maatregelen te nemen om te zorgen dat kwalitatief goede opvang en de toegang tot cruciale voorzieningen zoals zorg gewaarborgd blijft.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om pas op de plaats te maken met alle voornemens die leiden tot hogere belasting van de IND, waaronder in het bijzonder het afschaffen van de rechtsbijstand en verkorten van de duur van een verblijfsvergunning naar 3 jaar.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om inzichtelijk te maken wat hij gaat doen om in de toekomst dergelijk lange wachttijden te voorkomen.

Wij hopen dat u bovenstaande inbreng wilt gebruiken voor het debat met staatssecretaris Harbers.

Met vriendelijke groet,

Jasper Kuipers
Adjunct-directeur

cc. De heer M.G.J. Harbers, staatssecretaris van Justitie en Veiligheid